

กลวิธีการตั้งฉายารัฐบาลแพทองธาร ชินวัตรและกลวิธีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

NICKNAMES OF PAETONGTARN SHINAWATRA GOVERNMENT: NAMING STRATEGIES AND TRANSLATION STRATEGIES FROM THAI INTO ENGLISH

จิตสุดา ละอองพล¹ นิชาภัทรชัย ริวิชาติ² และวันหนี่ แสงคล้ายเจริญ³
Jitsuda Laongpol¹, Nichaphat Rawichart² and Wantanee Saengklaijaroen³

¹⁻³ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

English Liberal Arts Program, Yala Rajabhat University

E-mail: jitsuda.l@yru.ac.th, E-mail nichaphat.r@yru.ac.th, E-mail wantanee.s@yru.ac.th

Received: February 25, 2025

Revised: May 30, 2025

Accepted: June 28, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การใช้กลวิธีการตั้งฉายาและกลวิธีการแปลฉายาที่สื่อมวลชนไทยได้ตั้งให้กับรัฐบาลและคณะรัฐมนตรีนางสาวแพทองธาร ชินวัตร การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากฉายาภาษาไทยจำนวน 10 ฉายา ซึ่งเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ไทยรัฐ และฉายาภาษาอังกฤษจำนวน 10 ฉายาจากเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ The Nation และอีก 10 ฉายาจาก Thai PBS World ในการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งฉายาภาษาไทย ได้ใช้แนวคิดการเล่นทางภาษา (Speech play) ของ Sherzer (2002) และพบกลวิธีในการตั้งฉายาจำนวนทั้งสิ้น 8 กลวิธี ได้แก่ การตัดและเพิ่มคำ การอ้างถึง การเล่นคำ การเน้นคำ การใช้คำทับศัพท์ การใช้สำนวน การใช้นามนัยและการใช้สัมผัสสระ ส่วนกลวิธีการแปลฉายาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษนั้นได้ใช้กรอบแนวคิดของ Malone (1988, อ้างถึงในสุพรรณิ ปิ่นมณี, 2561) ในการวิเคราะห์ข้อมูล และพบกลวิธีการแปลจำนวนทั้งสิ้น 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธี Equation กลวิธี Diffusion กลวิธี Reordering กลวิธีการแปลแบบผสม และกลวิธีการแปลแบบอิสระซึ่งเป็นรูปแบบการแปลอื่นที่พบเพิ่มเติม ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าชื่อมักถูกใช้เป็นส่วนประกอบหลักในการตั้งฉายาและยังคงปรากฏอยู่เสมอแม้ต้องผ่านกระบวนการแปลไปสู่ภาษาอื่น นอกจากนั้น การใช้ส่วนหนึ่งของชื่อบุคคลหรือชื่อพรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบหลักในการตั้งฉายา มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ฉายาที่ตั้งขึ้นจากชื่อพรรคการเมืองมักสะท้อนภาพลักษณ์ บทบาท และจุดยืนทางการเมืองของพรรคการเมืองทั้งพรรค ขณะที่ฉายาที่ตั้งขึ้นจากชื่อบุคคลมักมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมหรือการกระทำเฉพาะตัวบุคคล

คำสำคัญ

กลวิธีการแปล กลวิธีการตั้งฉายา รัฐบาลแพทองธาร ชินวัตร

ABSTRACT

The purposes of this research was to study about naming strategies and to analyze translation strategies for the nicknames of Ms. Paetongtarn Shinawatra Government and Cabinet defined by Thai media. This study employed a qualitative research method. A total of ten Thai nicknames were collected from the online newspaper, namely Thairath, and other English nicknames were gathered from news website of The Nation for ten words and Thai PBS World for ten words. To analyze naming strategies for the Thai language, speech play concept by Sherzer's (2002) was applied in the research. The research results were reveals that there were eight strategies in the creation of nicknames, including word clipping and addition, referring, wordplay, emphasizing, transcription, using idioms, metonymy, and vowel rhyme. Regarding the translation strategies of nicknames from Thai into English, the theoretical framework of Malone (1988, cited in สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2561) was applied. Five translation strategies were found as following, equation, diffusion, reordering, mixed strategies, and free translation—the latter emerging as a distinct approach observed in the data. The research finding was indicated that personal names and political-party names have been commonly used as a main component in creating nicknames and tended to exist even after being translated into another language. Moreover, using a part of a personal name or political-party name as the main component for defining nicknames indicated the different objectives. Nicknames derived from the political-party name have reflected the party's overall images, roles, and political standpoints, while those derived from persons' names have been focused on personal behaviors or individual actions.

Keywords

Translation strategies, naming strategies, nicknames of Paetongtarn Shinawatra's government

ความสำคัญของปัญหา

ฉายาสามารถสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะที่โดดเด่นหรือเอกลักษณ์บางประการจากหน้าตา ท่าทาง บุคลิก อุปนิสัย การกระทำและพฤติกรรม ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 349) ได้ให้ความหมายของ ‘ฉายา’ ไว้ว่า “ชื่อตั้งให้กันเล่นๆหรือตามลักษณะที่หมายรู้กันในหมู่คณะ” คำจำกัดความดังกล่าวสอดคล้องกับ Hornby (2000, น. 894) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า ‘nickname’ ว่า ‘...ชื่อเรียกบุคคลที่ไม่เป็นทางการโดยตั้งมาจากชื่อประจำตัวของบุคคล ภาพลักษณ์ หรือการกระทำบางอย่างซึ่งฉายาที่ตั้งมักจะสร้างความรู้สึกขบขัน’ การตั้งฉายาจึงเป็นการสร้างสีสันและความสนุกสนานจากการกระเข้าเหย้าเหยียดตามความหมายของฉายาและมักจะใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการซึ่งแตกต่างจากชื่อประจำตัวของบุคคลที่ใช้เรียกขานในสถานการณ์ที่เป็นทางการมากกว่า อย่างไรก็ตาม การตั้งฉายาอาจมีจุดมุ่งหมายอื่นที่ไม่ได้ทำขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียวแต่อาจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มบุคคลบางกลุ่มในสังคมที่มีต่อบุคคลสาธารณะได้เช่นกัน

จากการรายงานของวอยซ์ออนไลน์ (2566) การตั้งฉายารัฐบาล นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ทุก ๆ สิ้นปีถือเป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมายาวนาน ยกเว้นในปีที่ประเทศประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจ หรือเผชิญกับเหตุการณ์ไม่ปกติทางการเมือง การตั้งฉายาในลักษณะนี้มีขึ้นเมื่อราวปี 2526 จากกลุ่มนักข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลที่ได้รับแนวคิดมาจากสื่อมวลชนในต่างประเทศ ผู้สื่อข่าวสายการเมืองประจำทำเนียบรัฐบาลจะร่วมพิจารณาตั้งฉายาเพื่อสะท้อนความคิดเห็นจากการประเมินผลงานในการบริหารงานของรัฐบาล นอกจากตั้งฉายา

ให้กับรัฐบาลแล้วยังตั้งให้กับคณะรัฐมนตรีบางรายที่มีบทบาทโดดเด่น โดยฉายาที่ตั้งขึ้นนั้นไม่เพียงแต่สะท้อนความคิดเห็นของสื่อมวลชนต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลแต่ยังสื่อถึงบทบาทของรัฐมนตรีที่ได้รับฉายาในช่วงเวลาหนึ่ง

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการตั้งฉายาของสื่อมวลชนไทยเป็นเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นต่อคณะผู้บริหารรัฐบาลในฐานะบุคคลสาธารณะ การเผยแพร่ฉายาดังกล่าวจึงอาจส่งผลต่อการตระหนักถึงการเมือง ความเชื่อมั่น ความศรัทธาหรือแม้แต่ทัศนคติส่วนตัวของประชาชนที่มีต่อบุคคลทางการเมืองและพรรคการเมืองที่สังกัด ฉายาในลักษณะนี้จึงมีความแตกต่างจากฉายาที่ตั้งขึ้นเพื่อสร้างความขบขันในกลุ่มมิตรสหายที่ไม่เป็นที่รู้จักและอยู่ในสังคมที่มีขนาดเล็กกว่า การตั้งฉายารัฐบาลและคณะรัฐมนตรียังสืบเนื่องยาวนานจนกระทั่งปัจจุบัน โดยพบการเผยแพร่ฉายาที่สื่อมวลชนประจำทำเนียบรัฐบาลได้ตั้งให้กับผู้บริหารในรัฐบาลที่ผ่านมา เช่น ขวนเขื่อ ผู้นำจวนด่วน หล่อหลอกลอย ปุกรรเชียง ตูไม่รู้ล้ม เซลล์แมนสแตนดิ่งชิน เป็นต้น (วอยซ์ออนไลน์, 2023) การตั้งฉายายังสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการใช้ภาษาที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนของการสื่อสารตามปกติหรือที่เรียกว่าการเล่นทางภาษา (Speech Play) นั่นเอง

Sherzer (2002) ได้ให้นิยามของการเล่นทางภาษาว่า การปรับเปลี่ยนองค์ประกอบต่าง ๆ ในการใช้ภาษาให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยองค์ประกอบดังกล่าวไม่ได้ถูกจำกัดหรือจำเพาะเจาะจงด้วยระดับของภาษา การเล่นทางภาษาจึงสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งการใช้รูปแบบเสียง (phonetics) ไวยากรณ์ (syntax) ความหมาย (semantics) และวาทกรรม (discourse) ซึ่งสามารถเห็นได้จากการปรับเปลี่ยนคำพูด เสียง ความหมาย หรือโครงสร้างภาษา ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมและวัฒนธรรมจึงสามารถส่งผลต่อการใช้ภาษาซึ่งสร้างทั้งความรู้สึกขบขัน สื่อความหมาย และแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ผ่านรูปแบบของการเล่นทางภาษาร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับฉายาของบุคคลสำคัญทางการเมืองมิได้จำกัดเพียงแค่การสื่อสารให้ประชาชนชาวไทยได้รับทราบเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสื่อสารข้อมูลดังกล่าวไปยังผู้อ่านที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักเพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลในเรื่องเดียวกันได้อย่างครบถ้วน รอบด้าน และตรงประเด็นผ่านการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษในกระบวนการแปล

เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ภาษาอังกฤษเป็นสื่อสำคัญในการนำเสนอข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักแปลหรือผู้มีหน้าที่เขียนข่าวมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอเนื้อหาข่าวจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยเทียบเคียงความหมายของเนื้อหาในต้นฉบับและใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสมเพื่อถ่ายทอดข้อมูลไปยังผู้อ่าน อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษอาจทำให้เกิดข้อจำกัดในการแปล ผู้แปลจึงจำเป็นต้องใช้กลวิธีการแปลในรูปแบบที่เหมาะสม สุพรรณิ ปันมณี (2561) ได้ยกตัวอย่างเทคนิคการแปลที่นักแปลไทยมักใช้และมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของ Malone (1988) เช่น การใช้คำยืมหรือคำทับศัพท์ การตัด การเติม การใช้คำจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ และการปรับโครงสร้างใหม่ เป็นต้น ในขณะที่สัญญาวิสายบัว (2560) ได้ให้แนวคิดในการปรับระดับโครงสร้างใน 4 ระดับ คือ ระดับเสียง ระดับโครงสร้างคำ ระดับประโยคและระดับที่สูงกว่าประโยค โดยมีเป้าหมายที่สำคัญสูงสุดนั้นก็คือ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทและการใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติในฉบับแปล

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การตั้งฉายาให้รัฐบาลและคณะรัฐมนตรีเป็นการสื่อสารที่สะท้อนความนึกคิดและมุมมองของสื่อมวลชนไทยที่มีต่อผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองในรัฐบาล การใช้กลวิธีทางภาษา เช่น การเล่นคำ การใช้สำนวน การใช้เสียงสัมผัส หรือการดัดแปลงคำแล้วแต่เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อสื่อสารเรื่องราวให้เกิดการรับรู้ร่วมกันถึงลักษณะบุคคล การกระทำหรือเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของรัฐบาล บุคคลในรัฐบาลหรือแม้แต่พรรคการเมือง เหตุผลที่ผู้วิจัยศึกษาฉายาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในรัฐบาลนางสาวแพทองธาร ชินวัตรเนื่องจากเป็นรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ได้รับฉายาจากสื่อมวลชนประจำทำเนียบรัฐบาลเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567 (ไทยรัฐออนไลน์, 2567) ภายหลังจากที่น.ส.แพทองธาร ชินวัตรรับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 31 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2567 (ปีบีบีซีไทย, 2024) ฉายาดังกล่าวจึงมีความน่าสนใจเพราะเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและได้รับภายหลังจากที่เข้ามาบริหารประเทศในเวลาเพียงไม่นาน นอกจากนั้น จากการทบทวนวรรณกรรม (วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ, 2559; ทรงยศ บัวเพื่อน และ นนทชา คัยนันท์, 2562; ศราวุธ หล่อดี และพิกุลแก้ว กาชร, 2562; ทรงยศ บัวเพื่อน, 2567;

ทรงยศ บัวเฟื่อน, 2567; ศิดา เขี่ยมขันติถาวร และสุวรรณี ยะหะกร, 2567) ยังไม่พบงานวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับฉายา
รัฐบาลและคณะรัฐมนตรีในชุดนี้มาก่อน อีกทั้งการวิเคราะห์กลวิธีการแปลฉายาดังกล่าวจากภาษาไทยเป็น
ภาษาอังกฤษจะทำให้ทราบถึงวิธีการสื่อความหมายระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลในรูปแบบต่าง ๆ
ผลการวิจัยทั้งกลวิธีการตั้งฉายาและกลวิธีการแปลจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาฉายาของ
บุคคลสำคัญในแวดวงอื่น ๆ รวมทั้งเนื้อหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่ความเข้าใจในลักษณะและรูปแบบของ
การใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีการตั้งฉายารัฐบาลนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร
2. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลฉายารัฐบาลนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีร่วมกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงได้รวบรวมฉายารัฐบาลแพทองธาร
ชินวัตรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์
(Descriptive Analysis) และอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลฉายาภาษาไทยซึ่งผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลได้ตั้งให้กับ
รัฐบาล คณะรัฐมนตรีของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร ประจำปีพ.ศ. 2567 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2567
ได้แก่ ฉายารัฐบาล 1 ฉายาคือ รัฐบาล “พ่อ” เลี้ยง ฉายาคณะรัฐมนตรีอีก 9 ฉายาคือ 1) แพทองโผย 2) สหาย
ใหญ่ใส่บูต 3) ภูมิใจขวาง 4) พี่ระพัง 5) ทวีไอพี 6) ประชาธิเป้ 7) รวม (เพื่อ) ไทยอ้าวชาติ 8) จิราพอ(ล)
และ 9) รมต.โลกลิ้ม โดยมีวาทะแห่งปี คือ สามีเป็นคนดี อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ศึกษาวิธีการตั้งฉายา
ภาษาไทยเฉพาะฉายารัฐบาลและฉายาคณะรัฐมนตรีรวมทั้งสิ้น 10 ฉายา แหล่งข้อมูลของฉายาภาษาไทยสืบค้นมา
จากเว็บไซต์ข่าวภาษาไทยของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ (2567) ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยมโดยได้
นำเสนอข่าวฉายาภาษาไทยพร้อมความหมายและคำอธิบายถึงที่มาของฉายาดังกล่าว

ในการศึกษาวิธีการแปล ได้รวบรวมฉายาที่ได้รับการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ
จากเว็บไซต์ข่าวภาษาอังกฤษ 2 เว็บไซต์คือ The Nation (2024) และ Thai PBS World (2024) ซึ่งพบฉายาที่
ได้รับการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเว็บไซต์ละ 10 ฉายา รวมทั้งสิ้น 20 ฉายา เหตุผลที่เลือกเก็บข้อมูล
จากเว็บไซต์นี้เนื่องจากทั้งสองแหล่งข้อมูลได้นำเสนอข่าวที่เผยแพร่ฉายาซึ่งได้รับการแปลจากภาษาไทยเป็น
ภาษาอังกฤษตามจำนวนที่ครบถ้วนตรงกับข้อมูลฉายาภาษาไทยที่มีการเผยแพร่สู่สาธารณชน อีกทั้งได้ให้คำอธิบาย
ถึงความหมายและที่มาของฉายาได้อย่างครอบคลุม โดยฉายารัฐบาลและคณะรัฐมนตรีของนางสาวแพทองธาร
ชินวัตร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลฉายาภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับ	ไทยรัฐ	The Nation	Thai PBS World
1	รัฐบาล “พ่อ” เลี้ยง	The government pampered by Dad	Daddy’s government
2	แพทองโผย	Scripted Paetongtarn	Pae-tong-poay
3	สหายใหญ่ใส่บูต	Comrade Yai in military boots	Comrade Yai in army boots
4	ภูมิใจขวาง	Obstructing Bhumjaithai	Bhumjai Kwang
5	ภูมิใจขวาง		Pira Pung

ลำดับ	ไทยรัฐ	The Nation	Thai PBS World
6	พีระปัง	Failed Pirapan	Tawee-I-P
7	ทวิโอพี	VIP justice minister	Pra-cha-ti-pey
8	ประชาธิปไตย รวม (เพื่อ) ไทยอั้งชาติ	Limping Democrat Citing nation to join Pheu Thai	Ruam (Pheu) Thai Ang Chart
9	จิราพอล	JiraPaul	Jira Paul
10	รมต.โลกลืม	Forgotten ministers	The ministers left forgotten

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินงานวิจัยนี้ได้ศึกษาทฤษฎีการตั้งฉายาที่ให้ไว้โดยสื่อมวลชนประจำทำเนียบรัฐบาลและกลวิธีการแปลฉายาดังกล่าวจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ในการวิเคราะห์ข้อมูลกลวิธีการตั้งฉายาภาษาไทยนั้นได้ใช้แนวคิดของ Sherzer (2002) ที่ได้นำเสนอรูปแบบต่าง ๆ ของการเล่นทางภาษา (Speech Play) โดยตัวอย่างดังกล่าวมีทั้งการใช้รูปแบบเสียง ไวยากรณ์ ความหมายหรือแม้แต่ว่าทกรรม จากแนวคิดนี้ไปสู่การวิเคราะห์กลวิธีการตั้งฉายา

ส่วนการศึกษาทฤษฎีการแปลฉายาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษนั้นได้ใช้กรอบแนวคิดของ Joseph L. Malone อ้างถึงในสุพรรณิ ปันมณี (2561, น. 20-21) ซึ่งได้เสนอกลวิธีการแปล 9 กลวิธี ได้แก่

1. กลวิธี Equation หมายถึง การทำให้ภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลมีความเท่าเทียมเสมอกันอย่างสมบูรณ์โดยใช้คำยืมหรือการถอดตัวอักษรให้เป็นอีกภาษาหนึ่ง เช่น pazza กับ พิซซ่า
2. กลวิธี Substitution หมายถึง การปรับคำจากภาษาอื่นให้เป็นภาษาของตนเอง เช่น อุตสาห ในภาษาบาลี กับ อุตสาหกรรม ในภาษาไทย
3. กลวิธี Divergence หมายถึง การนำคำหนึ่งคำจากภาษาต้นฉบับมาแปลจะสามารถใช้คำในภาษาฉบับแปลได้มากกว่าหนึ่งคำ การเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสมจึงเป็นเป้าหมายในการแปลประเภทนี้
4. กลวิธี Convergence หมายถึง คำหลายคำที่มีความหมายเดียวกันเมื่อแปลเป็นอีกภาษาจะใช้คำเดียวกัน เช่น สรรพนามในการเรียกบุคคลที่ 2 ในภาษาไทยเทียบเท่ากับคำว่า you ในภาษาอังกฤษ
5. กลวิธี Amplification หมายถึง การเติมข้อความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้นเขียนข้อความไว้ในวงเล็บ เจริญรอด หมายถึง เหตุและบันทึกท้ายบท ฯลฯ
6. กลวิธี Reduction หมายถึง การตัดข้อความเมื่อที่ซ้ำซ้อน วกวน หรือทำให้เข้าใจผิด
7. กลวิธี Diffusion หมายถึง การขยายข้อความเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจความหมายของคำหรือข้อความนั้นมากขึ้น
8. กลวิธี Condensation หมายถึง การกระชับข้อความให้รัดกุมเข้าโดยใช้คำเพียงเล็กน้อยแต่ได้ความหมายเท่ากัน
9. กลวิธี Reordering หมายถึง การจัดระเบียบใหม่เพื่อสามารถสื่อความหมาย มีความถูกต้องตามระเบียบของภาษาแปล

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเทคนิคการแปลของนักแปลไทยที่รวบรวมไว้โดยสุพรรณิ ปันมณี (2561, น. 22-23) เพิ่มเติมเนื่องจากมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับกรอบแนวคิดของ Malone ที่ใช้ในการวิเคราะห์กลวิธีการแปลในงานวิจัยนี้ ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลฉายาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งศึกษาที่มาของฉายาแต่ละฉายาประกอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของฉายาดังกล่าว จากนั้นจึงเริ่มทำการวิเคราะห์ลักษณะของกลวิธีทางภาษาในการตั้งฉายาและกลวิธีการแปลฉายา

ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเรื่องกลวิธีการตั้งฉายารัฐบาลแพทองธาร ชินวัตรและกลวิธีการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ สามารถแสดงผลการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. กลวิธีการตั้งฉายา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีการใช้กลวิธีทางภาษาในการตั้งฉายารัฐบาลและรัฐมนตรีเป็นภาษาไทยในระดับคำ ระดับความหมายและระดับเสียง ดังต่อไปนี้

1.1 ระดับคำ

1.1.1 การตัดและเพิ่มคำ

ในงานวิจัยนี้พบกลวิธีการตัดคำจากชื่อและเพิ่มคำมากที่สุดโดยพบการใช้กลวิธีนี้ในฉายาจำนวนทั้งสิ้น 5 ฉายา ได้แก่ แพทองโพย (ฉายาของน.ส.แพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี) พิระ พัง (ฉายาของนายพิระพันธุ์ สาสีรัฐวิภาค รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน) ประชาธิปไตย (ฉายาของนายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ภูมิใจขวาง (ฉายาของนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) และ จิราพอ(ล) (ฉายาของน.ส.จิราพร สินธุไพร รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี) เมื่อพิจารณาพบการตัดคำพยางค์สุดท้ายออกจากชื่อของบุคคลหรือชื่อพรรคการเมืองซึ่งได้แก่ แพทองธาร พิระ พันธุ์ ประชาธิปไตย ภูมิใจ ไทย และ จิราพร จากนั้นจึงเติมคำที่มักจะสื่อความหมายไปในทางลบ

ฉายา “แพทองโพย” มาจากภาพข่าวที่นายกรัฐมนตรีแพทองธารมักใช้ไอแพดเพื่ออ่านข้อความต่าง ๆ ระหว่างการพบปะผู้นำ ฉายา “ประชาธิปไตย” ที่ให้ไว้กับนายเฉลิมชัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ มาจากการเปลี่ยนชื่อทางการเมืองมาจับมือกับพรรคเพื่อไทยในการร่วมรัฐบาลซึ่งที่นั่นมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับฉายา “พิระ พัง” หัวหน้าพรรครวมไทยสร้างชาติ นอกจากนั้น คำว่า “พัง” ยังหมายถึง การที่นายพิระพันธุ์ยังไม่สามารถแก้ปัญหาหรือโครงสร้างภาษีน้ำมันได้พร้อมกับกระแสข่าวรอยร้าวภายในพรรค ส่วนฉายา “ภูมิใจขวาง” มาจากการที่นายอนุทิน หัวหน้าพรรคภูมิใจไทยมักจะแสดงออกถึงท่าทีที่แตกต่างจากบทบาทของการเป็นพรรคร่วมรัฐบาลในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างในการลงความเห็นต่างๆทางการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล และฉายา “จิราพอ(ล)” มาจากบทบาทการทำงานที่ได้เห็นจากการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ในคดี “ดีไอคอน กรู๊ป” ที่มี “บอสพอล” ผู้ก่อตั้งและซีอีโอธุรกิจออนไลน์ดีไอคอน กรู๊ปซึ่งถูกดำเนินคดี

1.1.2 การอ้างถึง

เมื่อพิจารณาฉายา “สหายใหญ่ใส่บูต” พบการใช้กลวิธีการอ้างถึง โดยคำว่า “สหายใหญ่” ใช้อ้างถึงนายภูมิธรรม เวชยชัย อดีตนิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเคยได้รับข้อจัดตั้งจากเพื่อนร่วมอุดมการณ์ทางการเมืองหรือกลุ่มคนเดือนตุลาว่า “สหายใหญ่” คำว่า “สหาย” เป็นคำที่มักใช้ในการเรียกบุคคลที่เคยเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคและมีอุดมการณ์เดียวกันทางการเมืองที่สื่อถึงความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล โดยนายภูมิธรรมเคยเข้าร่วมเหตุการณ์ทางการเมืองเมื่อวันที่ 6 ต.ค.2519 และต่อสู้ทางการเมืองร่วมกับสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในครั้งนั้น (ไทยพีบีเอส, 2567)

1.1.3 การเล่นคำ

ฉายา “รวม(เพื่อ)ไทยอ้างชาติ” (ฉายาของนายเอกนัฏ พร้อมพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมจากพรรครวมไทยสร้างชาติ) แสดงถึงกลวิธีการเล่นคำ หากใช้คำว่า “เพื่อ” ในวงเล็บประกอบกับคำว่า “ไทย” เป็น “รวมเพื่อไทยอ้างชาติ” หมายถึงการร่วมกับ “พรรคเพื่อไทย” เพื่อจัดตั้งรัฐบาล ฉายานี้มีที่มาจากการที่พรรครวมไทยสร้างชาติตัดสินใจร่วมรัฐบาลกับพรรคเพื่อไทยโดยได้ให้เหตุผลในการเข้าร่วมรัฐบาลว่ามาจากการพิจารณาถึงผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ การเล่นคำโดยใช้คำว่า “เพื่อ” ในวงเล็บในฉายานี้ส่งผลโดยตรงต่อความหมาย อีกทั้งการใช้คำว่า “อ้าง” มีการใช้คำที่มีเสียงสัมผัสสระเดียวกันกับคำว่า “สร้าง” ในชื่อของพรรครวมไทยสร้างชาติ

ฉายา “จิราพอล” ได้มาจากการที่รัฐมนตรีกลับมาถูกพูดถึงอีกครั้งจากบทบาทการกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ในการดำเนินคดีตั้ง “ดีไอคอน กรุ๊ป” ซึ่งมีผู้บริหารคือ “บอสพอล” ในการอ่านออกเสียงฉายาหากออกเสียงรวมกับตัวสะกด ‘ล’ ก็ออกเสียงว่า จิ-รา-พอนไม่แตกต่างจากชื่อ “จิราพร” เนื่องจากตัวสะกด ‘ล’ และ ‘ร’ ในภาษาไทยออกเสียงไม่ต่างกัน

1.1.4 การเน้นคำ

สื่อประจำทำเนียบรัฐบาลได้ตั้งฉายารัฐบาลว่า “รัฐบาล “พ่อ” เลี้ยง” โดยคำว่า “พ่อ” อยู่ในเครื่องหมายอัญประกาศ “ ” ซึ่งใช้เพื่อเน้นคำหรือข้อความที่ต้องการเป็นพิเศษ ในฉายา “รัฐบาล “พ่อ” เลี้ยง” คำว่า “พ่อ” ถูกแยกออกจากคำว่า “เลี้ยง” ซึ่งให้ความหมายที่แตกต่างจากคำว่า “พ่อเลี้ยง” ที่มักใช้เรียกขานผู้ที่มีฐานะร่ำรวยทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยคำว่า “พ่อ” ในที่นี้หมายถึง นายทักษิณ ชินวัตร บิดาของนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร ซึ่งได้แสดงบทบาทของการเป็น “พ่อ” ผ่านการ “เลี้ยง” ซึ่งหมายถึงการให้การดูแล เป็นที่ปรึกษาหรือสนับสนุนการทำหน้าที่ผู้นำรัฐบาลของบุตรสาวและส่งเสริมการทำงานของรัฐบาล การตั้งฉายาดังกล่าวจึงเป็นไปในลักษณะที่อาจแสดงถึงการล้อเลียนจากมุมมองที่สื่อมีต่อบทบาททางการเมืองของนายทักษิณ ชินวัตรที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีแพทองธาร ชินวัตร

1.1.5 การทับศัพท์

การใช้คำทับศัพท์จากคำย่อภาษาอังกฤษและถอดเสียงเป็นภาษาไทยเป็นวิธีการหนึ่ง ที่เห็นได้บ่อย โดยคำย่อดังกล่าวไม่ออกเสียงอ่านเป็นคำแต่ออกเสียงแบบแยกว่า วิ-ไอ-พี ในคำว่า “วีไอพี” มาจากคำว่า “VIP” (Very Important Person) หมายถึง “บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลสำคัญที่ได้รับการดูแลเป็นพิเศษ” (Hornby, 2000, น. 1503) ในงานวิจัยนี้ พบฉายา ทวีไอพี (ฉายาของพ.ต.อ.ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) โดยฉายานี้มีที่มาจากการที่มีข้อสงสัยของผู้คนในสังคมไทยกรณีที่นายทักษิณ ชินวัตรได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ต้องขังรายอื่น ฉายานี้จึงถูกตั้งให้กับ พ.ต.อ.ทวี สอดส่องในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมโดยนำคำว่า “ทวี” ซึ่งเป็นชื่อของประจำตัวรวมกับคำว่า “วีไอพี” และใช้คำว่า “วี” เป็นพยางค์ที่เกิดเสียงร่วมกัน

1.1.6 การใช้สำนวน

ฉายา “รมต.โลกลิ้ม” (ฉายาของนายสุชาติ ชมกลิ่น และนายณัฏฐ์ ตรีสรพวงค์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ และพล.ต.อ.เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) มีที่มาจากจากการที่รัฐมนตรีกลุ่มนี้รับหน้าที่กำกับดูแลกระทรวงสำคัญแต่อาจจะยังไม่เห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์นัก การตั้งฉายานี้ตั้งโดยการใช้สำนวนว่า “โลกลิ้ม” เพื่อให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อบุคคลดังกล่าวว่า “ไม่เป็นที่รู้จักหรือจดจำ” คำว่า “โลก” ในที่นี้หมายถึง “ประชาชน” ที่อาจลิ้มชื่อหรือแม้แต่บทบาทของผู้บริหารในคณะรัฐมนตรี นอกจากนั้นยังพบการใช้ตัวอักษรย่อ “รมต.” ซึ่งมาจากคำว่า “รัฐมนตรี” ซึ่งทำให้ฉายามีความกระชับและจดจำได้ง่าย

1.2 ระดับความหมาย

1.2.1 การใช้นามนัย

การใช้นามนัย (metonymy) เป็นการอ้างถึงบางสิ่งโดยใช้ชื่อของสิ่งอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เช่น การใช้คำว่า “the White House” เพื่อสื่อถึง “the US president” (Hornby, 2000, น. 838) ทั้งนี้พบการใช้นามนัยในการตั้งฉายา “สหายใหญ่ใส่บูต” ซึ่งคำว่า “บูต” มาจาก “ที่อบบูต” มีความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึง “กระทรวงกลาโหม” ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการกำกับกำลังพล

1.3 ระดับเสียง

1.3.1 การใช้สัมผัสสระ

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 1209-1210) ได้ให้ความหมายของสัมผัสสระไว้ว่า “สัมผัสที่มีเสียงสระหรือเสียงสระกับตัวสะกดในมาตราเดียวกัน...” ในงานวิจัยนี้พบการใช้สัมผัสสระซึ่งเป็นสัมผัสในที่อยู่ระหว่างคำที่อยู่ติดกันคือคำว่า “ใหญ่” และ “ใส่” จากฉายา “สหายใหญ่ใส่บูต” (ฉายาของนายภูมิธรรม เวชยชัย รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม)

โดยสรุป การตั้งฉายาให้กับบุคคลสำคัญในรัฐบาลปัจจุบันทำให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการใช้ภาษาไทยของสื่อมวลชนผ่านการใช้กลวิธีทางภาษาที่มีความหลากหลาย จากผลการวิจัยพบการใช้กลวิธีในรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับระดับคำ ระดับความหมาย และระดับเสียง โดยพบการใช้กลวิธีในระดับคำมากที่สุด นอกจากนั้น ยังพบว่าในบางฉายามีการใช้กลวิธีทางภาษามากกว่า 1 กลวิธี ได้แก่ ฉายา “สหายใหญ่ใส่บูต” และ “จิราพอ(ล)”

2. กลวิธีการแปลฉายา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลวิธีในการแปลฉายาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยอ้างอิงกรอบแนวคิดของ Malone (1988, น. 15-70) เป็นหลักและพบการใช้กลวิธีในการแปลจำนวนทั้งสิ้น 5 กลวิธี ดังนี้

2.1 กลวิธี Equation หมายถึง การทำให้ภาษาต้นฉบับกับภาษาฉบับแปลมีความเท่าเทียมกัน โดยการถ่ายทอดตัวอักษรด้วยการถอดเสียงออกมามีให้ตรงกันระหว่างคู่แปลทั้งสองภาษา สัญฉวี สายบัว (2560, น.79) ได้ให้ความหมายของการถ่ายทอดตัวอักษรไว้ว่า “การนำคำในภาษาหนึ่งมาเขียนด้วยตัวอักษรของอีกภาษาหนึ่ง โดยพยายามให้การเขียนในภาษาใหม่นี้ถ่ายทอดเสียงของคำในภาษาเดิมให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่จะทำได้...” ซึ่งในงานวิจัยนี้พบการใช้กลวิธี Equation หรือกลวิธีในการถ่ายทอดตัวอักษรมากที่สุด โดยปรากฏการใช้กลวิธีนี้จำนวนทั้งสิ้น 8 ฉายา คือ แพทองโพย Pae-tong-poay (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) ภูมิใจขวาง Bhumjai Kwang (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) พิระพัง Pira Pung (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) ทวีโอพี Tawee-I-P (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) ประชาติเป่ Pra-cha-ti-pey (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) รวม (เพื่อ) ไทยอ้างชาติ Ruam (Pheu) Thai Ang Chart (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) จิราพอ(ล) Jira Paul (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) และ JiraPaul (เดอะเนชั่น)

2.2 กลวิธี Diffusion คือ การเพิ่มคำหรือกลุ่มคำหรือการขยายความไปตามบริบทเพื่อให้ได้ความหมายที่ชัดเจนขึ้นในภาษาฉบับแปล จากงานวิจัยนี้พบการใช้กลวิธีนี้ 2 ฉายา ได้แก่ ฉายา ‘สหายใหญ่ใส่บูต’ ซึ่งแปลออกมาว่า “Comrade Yai in army boots” (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) และ “Comrade Yai in military boots” (เดอะเนชั่น) ผู้แปลได้เพิ่มคำว่า “army” และ “military” เพื่อขยายคำว่า “boots” ซึ่งทำให้เกิดความหมายที่ชัดเจนขึ้นในการอ้างอิงถึง “กองทัพ” อย่างไรก็ตาม คำว่า “military” ซึ่งหมายถึง “connected with soldiers or the armed forces” (Hornby, 2000, น. 842) ให้ความหมายที่กว้างกว่าโดยหมายถึงกองทัพโดยรวม ซึ่งประกอบด้วยกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศแตกต่างจากความหมายของคำว่า “army” ซึ่งหมายถึง “a large organized group of soldiers who are trained to fight on land (Hornby, 2000, น. 59) หรือกองทัพบกที่ปฏิบัติหน้าที่ภาคพื้นดินเป็นหลัก

2.3 กลวิธี Reordering คือ การจัดลำดับคำในภาษาฉบับแปลเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความถูกต้องตามลักษณะของภาษาหรือโครงสร้างทางไวยากรณ์ โดยพบการใช้กลวิธีนี้ใน 4 ฉายา ได้แก่ ฉายา ‘รวม (เพื่อ) ไทยอ้างชาติ’ ซึ่งแปลว่า “Citing nation to join Pheu Thai” (เดอะเนชั่น) ได้แสดงถึงการสลับตำแหน่งของรูปแบบคำระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลในคำว่า “Citing nation” และ “join Pheu Thai” ในฉายนี้นพบว่า ผู้แปลได้แสดงถึงการให้ความหมายที่ชัดเจนซึ่งต้องการสื่อถึงผู้อ่านแตกต่างจากฉายาภาษาไทยที่มีการเล่นคำในคำว่า “เพื่อ” ที่อยู่ภายในวงเล็บ ฉายา “The government pampered by Dad” (เดอะเนชั่น) ซึ่งแปลมาจากฉายา “รัฐบาล (พ่อ) เลี้ยง” ทำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างโครงสร้างไวยากรณ์ระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษจากคำว่า “พ่อเลี้ยง” ซึ่งปรากฏในรูปกรรตุวาจก (active voice) เป็น “pampered by Dad” แปลตรงตัวว่า “เลี้ยงโดยพ่อ” ในรูปกรรมวาจก (passive voice) คำกริยา

“pamper” มีความหมายว่า “การดูแลเอาใจใส่อย่างดีและทำให้มีความรู้สึกที่สะดวกสบายมากที่สุด” (Hornby, 2000, น. 953) คำว่า “Dad” หรือ “พ่อ” ที่ตามหลังคำบุพบท “by” แสดงถึงตัวการ (agent) นอกจากนั้น ยังพบลักษณะเดียวกันในฉายา “รัฐมนตรีโลกลืม” ซึ่งแปลเป็นฉายาภาษาอังกฤษว่า “Forgotten ministers” (เดอะเนชั่น) และฉายา “The ministers left forgotten” (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) ซึ่งใช้กรรมวาจกจากคำว่า “forgotten” ในรูป past participle เป็นส่วนที่ให้ความหมายกับคำว่า “ministers” ที่ตามหลังคำกริยา “left”

2.4 กลวิธีการแปลแบบผสม คือการใช้กลวิธีการแปลที่นำเสนอโดย Malone 2 กลวิธีขึ้นไปในการแปลฉายา โดยในงานวิจัยนี้ พบการใช้กลวิธีการแปลแบบผสมใน 5 ฉายา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.4.1 การใช้กลวิธี Equation หรือการถอดเสียงและกลวิธี Diffusion หรือการใช้ข้อความขยาย โดยพบการใช้กลวิธีลักษณะนี้ในฉายา “ทวิโอพี” ซึ่งแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า “VIP justice minister” (เดอะเนชั่น) ผู้แปลได้ใช้คำย่อภาษาอังกฤษ “VIP” และเพิ่มคำอธิบายเพื่อให้ทราบถึงการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมของนายทวิ สอดส่องจากคำว่า “justice minister”

2.4.2 การใช้กลวิธี Equation ร่วมกับกลวิธี Reordering จากฉายา “แพทองโพย” “Scripted Paetongtarn” (เดอะเนชั่น) “ภูมิใจขวาง” “Obstructing Bhumjaithai” (เดอะเนชั่น) “พีระพัง” “Failed Pirapan” (เดอะเนชั่น) และ “ประชาธิปไตย” “Limping Democrat” (เดอะเนชั่น) โดยพบการใช้กลวิธี Equation ในการถอดเสียงจากชื่อในรูปเต็มของบุคคลหรือพรรคการเมืองซึ่งแตกต่างจากฉายาภาษาไทยที่มีการตัดพยางค์สุดท้ายของชื่อออก และใช้กลวิธี Reordering ในรูปของการใช้ present participle และ past participle เป็นส่วนขยายวางไว้หน้าชื่อบุคคลหรือพรรคการเมือง

จากการใช้กลวิธีการแปลแบบผสม พบว่าผู้แปลมักใช้กลวิธี Equation ร่วมกับกลวิธีอื่น ๆ ซึ่งการใช้กลวิธีการถอดเสียงหรือ Equation ที่พบทั้งหมดนั้นปรากฏการใช้เฉพาะกับการแปลฉายาที่มีส่วนประกอบของชื่อประจำตัวของบุคคลหรือพรรคการเมือง

2.5 กลวิธีอื่น

2.5.1 การแปลแบบอิสระ (free translation) คือ การแปลแบบไม่ยึดติดกับโครงสร้างหรือคำตามต้นฉบับแต่เป็นการแปลในลักษณะจับใจความ ทั้งนี้ ผู้แปลยึดหลักสำคัญในการคงไว้ซึ่งแนวคิดและอารมณ์ในต้นฉบับโดยสามารถสลับตำแหน่ง ปรับเปลี่ยน ตัด เพิ่มคำหรือประโยคในต้นฉบับเพื่อให้เนื้อหาในฉบับแปลมีความโดดเด่น (วรชัย คุรุจิต, 2553) นอกจากนั้น สญฉวี สายบัว (2560) ได้กล่าวถึงการแปลแบบอิสระหรือการแปลแบบเอาความไว้ว่า การปรับเปลี่ยนทั้งการเรียงลำดับความคิด รูปแบบภาษา ในฉบับแปล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อความหมายไปยังผู้อ่านให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน โดยความหมายและความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญหลักในการใช้รูปแบบการแปลในลักษณะนี้ ในฉายา “รัฐบาล (พ่อ) เลี้ยง” ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า “Daddy’s government” (ไทยพีบีเอสเวิร์ล) ซึ่งหากแปลกลับมาเป็นภาษาไทยจะหมายถึง “รัฐบาลของพ่อ” ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะให้ความหมายที่แตกต่างจากฉายาภาษาไทยในต้นฉบับ การใช้ ‘s’ ซึ่งอยู่ระหว่างคำว่า “Daddy” และ “government” ให้ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ การครอบครองหรือการมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน การแปลฉายาในลักษณะนี้อาจแสดงให้เห็นว่า “Daddy” หรือนายทักษิณ ชินวัตร บิดาของนายกรัฐมนตรีได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการบริหารประเทศในฐานะของผู้นำรัฐบาล

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาในด้านกลวิธีการตั้งฉายา พบการใช้กลวิธีการตัดและเพิ่มคำจากชื่อเฉพาะมากที่สุด โดยพบว่าพยางค์สุดท้ายของชื่อนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีและพรรคการเมืองจะถูกตัดออกไปและแทนที่ด้วยคำ 1 พยางค์ที่สื่อความหมายด้านลบถึงบุคคลผู้ได้รับฉายา เช่น คำว่า โปย พัง เป้และขวางซึ่งถูกนำมาใช้ประกอบกับส่วนที่เหลือของชื่อบุคคลในฉายาแพทองโพย พีระพัง ประชาธิปไตยและภูมิใจขวาง ตามลำดับ ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนิกร รัชตรัตระกูล (2559) ซึ่งได้ให้ความเห็นว่าคำที่เปลี่ยนหรือเติมเข้าไปจากการใช้กลวิธีการตัดแปลงคำนั้นมักสื่อความหมายเชิงลบ โดยการนำถ้อยคำหรือกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ได้รับฉายามาเปลี่ยนคำหรือเติมคำ การตัดส่วนของชื่อบุคคลเพียงพยางค์สุดท้ายจะช่วยให้อ่านสามารถเชื่อมโยงความหมายไปถึง

บุคคลดังกล่าวได้ ส่วนคำที่เปลี่ยนหรือเติมเข้าไปนั้นแสดงถึงสิ่งที่สื่อมวลชนต้องการเน้นย้ำเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าว จากเหตุการณ์ การกระทำหรือพฤติกรรม เช่น ค้นฟ้าควาเมีย ร็อกไวเลอร์ การตัดพยางค์ท้ายของชื่อออกจึงไม่ได้ส่งผลต่อความเข้าใจหรือเป็นอุปสรรคต่อการอ้างอิงถึงบุคคลที่ได้รับฉายา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็บุคคลสาธารณะและเป็นที่รู้จักในสังคม กลวิธีการตัดและเพิ่มคำเป็นกลวิธีหนึ่งแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับคำและสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของภาษาดังที่ Sherzer (2002) ได้กล่าวไว้ว่าโครงสร้างทางภาษาเป็นระบบเปิด และยืดหยุ่นจึงสามารถปรับเปลี่ยนไม่ว่าในการสื่อสารทั่วไปหรือเฉพาะเจาะจง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ทรงยศ บัวเผื่อน และนันทชา คัยนันท์, 2562; ทรงยศ บัวเผื่อน, 2567a; ทรงยศ บัวเผื่อน, 2567; ศิดา เขียมขันติถาวร และ สุวรรณิ ยะหะกร, 2567; Dianitami et al., 2023) พบว่าชื่อเป็นองค์ประกอบหลักที่มีถูกนำมาใช้ในการตั้งฉายาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่พบการใช้ชื่อบุคคลหรือชื่อพรรคการเมืองที่เจ้าของฉายาสังกัดมาตั้งเป็นฉายาแทนตัวบุคคล ได้แก่ ประชาธิเป ภูมิใจขวาง รวม (เพื่อ) ไทย อ่างชาติ แพนทองโผย พิระพัง ทวีโอพีและจิราพอ(ล) เมื่อพิจารณาจากฉายาและที่มาของฉายาแล้วพบว่า การเลือกใช้ส่วนหนึ่งของชื่อพรรคการเมืองหรือส่วนหนึ่งของชื่อบุคคลในการตั้งฉายาให้กับรัฐบาลและคณะรัฐมนตรีนั้นมีความแตกต่างกัน เช่น ฉายา “ภูมิใจขวาง” ที่นักข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลได้ให้ไว้กับนายอนุทิน ชาญวีรกูล รองนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มาจากการที่นายอนุทินซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคภูมิใจไทยมักแสดงบทบาทที่แตกต่างจากพรรคร่วมรัฐบาลอื่น ๆ ในการแสดงจุดยืนทางการเมืองที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกับบทบาทของพรรคร่วมรัฐบาล เช่น การแสดงความไม่เห็นด้วยในร่างกฎหมายศักดิ์รัฐประหารของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคแกนนำ (ไทยรัฐออนไลน์, 2567) บทบาททางการเมืองของนายอนุทินไม่ใช่บทบาทเฉพาะตัวบุคคลของนายอนุทินเพียงคนเดียวแต่เป็นบทบาทของพรรคภูมิใจไทยที่นายอนุทินสังกัด การกระทำใด ๆ ของนายอนุทินเสมอเหมือนกับการแสดงออกทางการเมืองและจุดยืนของพรรคภูมิใจไทย ผลจากการกระทำจึงส่งผลโดยตรงต่อพรรคการเมืองนั้น ๆ ในขณะที่การตั้งฉายาจากชื่อบุคคล เช่น ฉายา “แพทองโผย” ซึ่งมาจากการที่นายกรัฐมนตรีมักใช้ไอแพดหรือ “โผยยุคโอที” (ไทยรัฐออนไลน์, 2567) เป็นอุปกรณ์หลักในการอ่านข้อความเมื่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ จนเกิดเสียงวิจารณ์ถึงความเหมาะสม การตั้งฉายาจากชื่อของบุคคลเป็นช่องทางในการแสดงความคิดเห็นและมุมมองของสื่อที่สะท้อนถึงการกระทำ พฤติกรรมที่แสดงออกเฉพาะตัวของนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียวไม่ต่างจากฉายา “รมต.โลกลิ้ม”

การตั้งฉายารัฐบาล นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีโดยสื่อประจำทำเนียบรัฐบาลสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ ผู้คนในสังคมไทยมักหลีกเลี่ยงการสื่อสารหรือการวิพากษ์วิจารณ์โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มบุคคลที่มีสถานะทางสังคมที่สูงกว่าหรือผู้มีอำนาจทางการเมือง การตั้งฉายาจึงเป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสารทางอ้อมที่ผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลสามารถใช้ในการแสดงทัศนคติและมุมมองต่อการบริหารงานของรัฐบาล พรรคการเมืองและคณะรัฐมนตรีที่ได้รับฉายา นอกจากนั้น การตั้งฉายาของสื่อสะท้อนให้เห็นถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การทำหน้าที่ในการตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์บุคคลสาธารณะภายใต้การบังคับใช้กฎหมายและจรรยาบรรณของสื่อ ฉายาที่ตั้งขึ้นแสดงถึงการเล่นทางภาษาไม่ว่าจะเป็นการตัดและเพิ่มคำ การใช้เสียงสัมผัสสระ หรือการใช้สำนวนนั้นนอกจากสะท้อนถึงความสามารถในศิลปะการใช้ภาษาของสื่อแล้วยังเป็นการสื่อถึงมุมมองและทัศนคติที่มีต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ฉายาดังกล่าวจึงอาจใช้แสดงการล้อเล่น การล้อเลียนหรือแม้แต่การเหน็บแนมหรือการประชดประชัน Reah (2002) ชี้ให้เห็นว่าการใช้ฉายาในสื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังเป็นอย่างมากที่สามารถทำให้เกิดการตอบสนองจากกลุ่มผู้รับสาร อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดทัศนคติในสังคมบางกลุ่มได้ ฉายาจึงเป็นเสียงสะท้อนของสื่อที่ช่วยสร้างการรับรู้ของผู้คนในสังคมที่มีต่อบุคคลสาธารณะในแวดวงการเมืองให้เป็นที่จดจำผ่านศิลปะในการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์

จากผลการวิจัยในเรื่องกลวิธีการแปล พบว่ากลวิธี Equation หรือการถ่ายทอดเสียงหรือการทับศัพท์เป็นกลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดในงานวิจัยนี้ซึ่งสอดคล้องกับนิศารัตน์ โอทองและคณะ (2566) ที่ศึกษาการแปลชื่อภาพยนตร์ใน Netflix จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยมักพบการใช้กลวิธี Equation ในฉายาที่มีชื่อบุคคลหรือพรรคการเมืองเป็นส่วนประกอบ เหตุผลที่พบการใช้กลวิธี Equation หรือการถ่ายทอดเสียงในการแปลฉายาของรัฐบาลและรัฐมนตรีมากที่สุดเนื่องจากชื่อเฉพาะไม่ว่าจะเป็นชื่อบุคคลหรือพรรคการเมืองก็ตามเป็น

สิ่งแสดงถึงเอกลักษณ์และใช้เรียกขานเพื่อระบุตัวตน ซึ่งเฉพาะเจาะจง จำแนกบุคคลออกจากกัน ชื่อจึงกลายเป็นข้อจำกัดหนึ่งในการแปลที่ไม่สามารถหาคำมาเทียบเคียงหรือแทนที่ได้ การตัดชื่อทิ้งหรือการใช้กลวิธีอื่นในการแปลอาจไม่สามารถรักษาความหมายของฉายาและอ้างอิงต่อไปยังเจ้าของฉายาได้ Newmark (1988) ได้กล่าวถึงการแปลชื่อเฉพาะไว้ว่า โดยทั่วไป ชื่อบุคคลและชื่อสถานที่จะถูกถ่ายโอนด้วยการทับศัพท์หรือการถ่ายทอดเสียงจากภาษาต้นฉบับไปยังภาษาฉบับแปลเพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ในด้านเชื้อชาติ ในกรณีนี้ที่ชื่อดังกล่าวไม่มีความหมายเป็นพิเศษหรือไม่มีความสำคัญใด ๆ ผู้แปลใช้กลวิธีการถ่ายทอดเสียงเพื่อทำให้อ้างอิงไปถึงเจ้าของชื่อบุคคลหรือพรรคการเมืองได้ เช่น ฉายา “Pae-tong-poay” ฉายา “Bhumjai Kwang” และฉายา “Pira Pung” เป็นต้น สัตยวีร สายบัว (2560) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การเลือกใช้วิธีการถ่ายทอดตัวอักษร (transliteration) ในการแปลจะใช้เมื่อพบการปรากฏของชื่อเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นชื่อบุคคล สถานที่ แม่น้ำ ภูเขาหรือแม้แต่ชื่อสถาบันต่าง ๆ ในภาษาต้นฉบับ

นอกจากนั้น ผลการศึกษายังพบการใช้กลวิธีการถอดเสียงร่วมกับการใช้กลวิธีอื่น เช่น กลวิธี Equation ร่วมกับกลวิธี Diffusion หรือการใช้ข้อความขยาย ได้แก่ ฉายา “VIP justice minister” ผู้แปลได้ถอดเสียงคำย่อ “VIP” และเพิ่มข้อความขยายถึงตำแหน่งของผู้ได้รับฉายาด้วยคำว่า “justice minister” เพื่อให้ทราบว่าคุณได้รับฉายาเป็นใคร มีความสำคัญอย่างไร นอกจากนี้ ยังพบการใช้กลวิธี Equation ร่วมกับกลวิธี Reordering หรือการปรับเปลี่ยนตำแหน่งของคำและโครงสร้างไวยากรณ์ในหลายฉายา เช่น ฉายา “Scripted Paetongtarn” ฉายา “Obstructing Bhumjaithai” และฉายา “Limping Democrat” เป็นต้น สุพรรณิ ปิ่นมณี (2561) กล่าวว่า การใช้กลวิธี Reordering หรือการปรับโครงสร้างใหม่ทั้งระดับวลีและประโยคมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเป็นธรรมชาติของภาษาฉบับแปลอันเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างโครงสร้างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น โครงสร้างแบบกรรมวาจกซึ่งมักจะปรากฏการใช้ในภาษาอังกฤษแตกต่างจากภาษาไทยที่นิยมใช้โครงสร้างกรรตุวาจกมากกว่า ในงานวิจัยนี้ พบการใช้ส่วนขยายในรูป past participle ที่อยู่ในรูปกรรมวาจกที่ลดรูปและนำไปวางไว้ด้านหน้าของชื่อเต็มของบุคคลหรือพรรคการเมือง นอกจากนี้ ยังพบการใช้รูป present participle ในการเป็นส่วนขยายของชื่อในการตั้งฉายาซึ่งสะท้อนถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในแวดวงการเมืองที่บุคคลหรือพรรคการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การใช้คำขยายทั้งในรูปของ past participle และ present participle ไว้หน้าชื่อเต็มของบุคคลหรือชื่อพรรคการเมืองนั้นเป็นการเน้นย้ำ ระบุชี้ชัดไปถึงผู้ได้รับฉายาดังกล่าวซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและถูกต้องของผู้อ่านในการรับ “สารสำคัญ” ที่แสดงถึงมุมมองของผู้ส่งสารต่อบุคคลสาธารณะที่ได้รับฉายาในบทบาทและหน้าที่ของคณะผู้บริหารรัฐบาล

เมื่อพิจารณาถึงฉายาภาษาไทยที่ตั้งขึ้นด้วยกลวิธีการตัดบางส่วนของชื่อบุคคลหรือชื่อพรรคการเมืองออกและเพิ่มคำ ได้แก่ แพทองไชย ภูมิไฉววง พิระพัง และประชาธิเป แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างบางประการในการสื่อสารระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในการแปลฉายา Scripted Paetongtarn ฉายา Obstructing Bhumjaithai ฉายา Failed Pirapan และฉายา Limping Democrat ผู้แปลมักเลือกใช้ชื่อเต็มของบุคคลหรือพรรคการเมืองเพื่อนำเสนอความหมายที่มีความชัดเจน สามารถระบุตัวตนของบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้น ๆ ได้ ในขณะที่ฉายาภาษาไทยแม้จะมีการตัดส่วนท้ายของชื่อออกแต่ผู้รับสารยังสามารถเข้าใจและคาดเดาด้วยการใช้ภูมิหลังได้ว่าส่วนที่หายไปคืออะไรและสามารถเชื่อมโยงต่อไปยังเจ้าของชื่อหรือพรรคการเมืองที่สังกัดได้ในที่สุด การเผยแพร่ฉายาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษในสื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์ทั้งสองภาษาเป็นการสื่อสารทางเดียวที่สื่อไม่ว่าจะเป็นนักข่าวหรือนักแปลอยู่ในฐานะของผู้ส่งสาร การนำเสนอข่าวไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นหลักหรือผู้ที่มิถุนหลังหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองไทยไม่มากนักอาจไม่สามารถใช้วิธีการสื่อสารในลักษณะเดียวกันได้

สัตยวีร สายบัว (2560) ได้กล่าวถึงแนวคิดของยูจิน ไนดา ผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลชาวอเมริกันว่า รูปแบบของการเสนอความหมายเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการแปลนอกเหนือจากการเสนอความหมายโดยรูปแบบดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการใช้เสียง คำ วลี ประโยค และข้อความที่ประกอบขึ้นมาจากการเรียงร้อยประโยคหลาย ๆ ประโยค ด้วยเหตุนี้ การเลือกใช้คำ การเรียงคำเป็นวลี และการจัดวางวลีก่อนหรือหลังแล้วแต่เป็นสิ่งที่ผู้แปลจำเป็นต้องคำนึงถึงเนื่องจากรูปแบบการเสนอความหมายระหว่างภาษาทั้งสองมีความแตกต่างกัน การเลือกใช้กลวิธีในการแปลในการแปลจึงมีความสำคัญเพราะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของงานแปล

แม้แต่ในการแปลข้อความที่มีขนาดสั้นเช่นฉาษา การแปลที่ดีจึงควรเป็นการแปลที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ภาษาผ่านการใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสมซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้แปลสามารถถ่ายทอดสาระสำคัญจากต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของภาษาปลายทาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการศึกษากลวิธีการตั้งฉายาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการใช้ภาษาและวรรณศิลป์เพื่อเพิ่มความเข้าใจในองค์ประกอบของการสร้างคำ วลีหรือรูปประโยคและเรียนรู้ความหมายจากฉายาดังกล่าว
2. นำผลการศึกษากลวิธีการตั้งฉายามาใช้ในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนภาษาเข้าใจการใช้ภาษาในรูปแบบของเสียงและการสื่อความหมายของคำได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
3. นำผลการวิเคราะห์จากการใช้กลวิธีแปลที่หลากหลายเพื่อเป็นแนวทางในการถ่ายทอดความหมาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาฉายาของบุคคลในกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักกีฬา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักร้อง ผู้นำหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงเพื่อจะได้เห็นถึงผลการศึกษาที่อาจแตกต่างกัน
2. ศึกษาฉายาคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลที่อยู่จนครบวาระ และนำมาเปรียบเทียบกลวิธีการตั้งฉายาหรือกลวิธีการแปลฉายาดังกล่าวในแต่ละปีเพื่อให้เห็นถึงลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายจากการบริหารงานที่ต่อเนื่องของรัฐบาล
3. ศึกษาฉายาในเชิงภาษาศาสตร์หรือภาษาศาสตร์สังคมเพื่อให้ได้ทราบผลการศึกษาในเชิงลึก

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ทรงยศ บัวเผื่อน และนนทชา คัยนันท์. (2562). การวิเคราะห์สมญานามที่สื่อมวลชนตั้งให้กับคนกีฬา.

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 2(1), 1-13.

ทรงยศ บัวเผื่อน. (2567). การศึกษาสมญานามที่สื่อมวลชนตั้งให้ตำรวจ. วารสารสหวิทยาการ

สังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 7(2), 97-107.

ทรงยศ บัวเผื่อน. (2567). สื่อมวลชนกับการตั้งสมญานามสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์, 28(2), 201-211.

ไทยพีบีเอส. (3 กันยายน 2567). "พล.อ.สมเจตน์" จุดกระแสะ ด้าน "สหายใหญ่" ภูมิธรรม นั่งกลาโหม,

<https://www.thaipbs.or.th/news/content/343792>

ไทยรัฐออนไลน์. (23 ธันวาคม 2567). ฉายาปี 67 "รัฐบาล(พ่อ)เลี้ยง" นายกฯ "แพทองโพย"

วาทะแห่งปี "สามเณรคนได้". ไทยรัฐออนไลน์, <https://www.thairath.co.th/news/politic/2832480>

บีบีซีนิวส์ไทย. (18 สิงหาคม 2024). แพทองธาร ชินวัตร รับพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ

เป็นนายกฯ คนที่ 31 ประกาศ "มุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจงรักภักดี",

<https://www.bbc.com/thai/articles/czxl0wknplvo>

- นิศารัตน์ โอทอง, ศุภวิชญ์ ประสิทธิ์ธีรณิข, ฮาริศ อาแว และณัฏฐิกา บุญรัมย์. (2566). กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ใน Netflix จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย. *วารสารอักษราพิบูล*, 4(1), 89-106.
- รัชนิกร รัชตรัตระกุล. (2559). มิใช่เพียงแค่นายา: สมญาตาราที่อำนาจของสื่อในการวิจารณ์พฤติกรรมและสร้างภาพตัวแทนบุคคลในวงการบันเทิงไทย. *วารสารไทยศึกษา*. 12(2), 95-132.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ราชบัณฑิตยสถาน.
- วอยซ์ออนไลน์. (26 ธันวาคม 2023). *ย้อนรอย 26 ปี ฉายานายกฯ-ฉายารัฐบาล*, https://voicetv.co.th/read/_zmsE1wz3
- วรัชญ์ ครุจิต. (2553). *การแปลภาษาอังกฤษเพื่องานนิเทศศาสตร์*. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ. (2559). หยิกแกมหยอก: สมญานามตาราไทยกับการเล่นทางภาษาของสื่อมวลชน. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 38(1), 41-55.
- ศราวุธ หล่อดี และพิกุลแก้ว กาษร. (2562). ประเภทที่มาและรูปแบบการสร้างฉายาตาราไทย พ.ศ. 2553-2561. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 7(2), 62-80
- ศิดา เยี่ยมขันติถาวร และสุวรรณี ยะหกร. (2567). การศึกษาการสร้างสมญานามนางงามของแฟนนางงามไทยในเฟซบุ๊กแฟนเพจการประกวดนางงาม. *วารสารบัณฑิตศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต*, 1(1), 37-49.
- สัญญา สยบัว. (2560). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพรรณิ ปินมณี. (2561). *แปลผิดแปลถูก: คัมภีร์การแปลยุคใหม่*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Dianitami, A., Widyastuti, W. & Setiawan, S. (2023). A Connection Between Nickname and Identity: Does it Reflect Intimacy or Shaming? In *Proceedings of the International Joint Conference on Arts and Humanities 2022 (IJCAH 2022)* (pp.2046-2056).
- Hornby, A.S. (2000). *Oxford Advanced Learners Dictionary* (6th ed.). Oxford University Press.
- Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Prentice Hall.
- Reah, Danuta. (2002). *The Language of Newspapers*. Routledge.
- Sherzer, R. (2002). *Speech Play and Verbal Art*. University of Texas Press.
- Thai PBS World. (24 December 2024). *Thai government and minister nicknames explained*, <https://world.thaipbs.or.th/detail/2024-thai-government-and-minister-nicknames-explained/55920>
- The Nation. (23 December 2024). *Paetongtarn govt named 'pampered by Dad' in annual tradition*, <https://www.nationthailand.com/news/politics/40044415>

